

دانشگاه علوم پزشکی اردبیل

پایان نامه

برای اخذ درجه دکترای پزشکی

موضوع:

بررسی میزان آگاهی و عملکرد مادران دارای کودک زیر دو سال تحت پوشش
مراکز بهداشتی درمانی شهر اردبیل در خصوص درمان سرپایی در منزل در سال ۷۹

استاد راهنما:

دکتر منوچهر براق

متخصص کودکان و نوزادان عضو هیئت علمی و مدیر گروه پزشکی اجتماعی دانشگاه
علوم پزشکی اردبیل

استاد مشاور:

حاج ناطق عباسقلی زاده

عضو هیئت علمی و مدیر گروه بهداشت دانشگاه علوم پزشکی اردبیل

نگارش:

نادر مدبررز

اسفند ۱۳۸۰

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

این پایان نامه را که عشق به تقدیم و یاد افرادی که به آنها تقدیم
می شود در تمام مراحل تألیف و تنظیم با کلمه به کلمه آن عین
شده است.

تقدیم می کنم به:

پیشگاه حضرت باری تعالی
و

چهارده افتخار و آبروی کونین
از

پدر فاطمه (س)

تا

فرزند فاطمه (س)

تقدیم به

استاد ارجمندم جناب آقای

دکتر منوچهر برای

و

استاد گرانقدرم حاج

ناطق عباسقلی زاده

تقدیم به

خانم احمدی

دبیر ستاد شاهد و اینترگر دانشگاه علوم پزشکی اردبیل
و با تشکر از زحماتش

تقديم به

همسر عزيز ومهربان ودلسوزم

که همواره مشوق وپشتيبان من بوده و هست

تقدیم به

پدر و مادر عزیزم

و امیدوار و چشم به راه

دعای خیر آنها

تقديم به
برادر بزرگوارم

حاج قادرمدبر رز

که موفقیت تحصیلی ام را مدیون او هستم

تقديم به

برادران و خواهران عزيزم

تقديم به دختران عزيزم

سميرا و مريم

تقدیم به

شهدای جنگ تحمیلی و شهیدان دانشجو

و

تقديم به

سوگند نامه پزشکی (اعلامیه ژنو ۱۹۴۷)

هم اکنون که حرفه پزشکی را برای خود اختیار می کنم با خود عهد می بندم که زندگیم را یکسره وقف خدمت به بشریت نمایم. احترام و تشکر قلبی را به عنوان دین اخلاقی و معنوی به پیشگاه اساتید محترم تقدیم می دارم و سوگند یاد می کنم این وظیفه خود را با وجدان و شرافت انجام دهم.

اولین وظیفه من اهمیت و بزرگ شماری سلامت بیمارانم خواهد بود. اسرار بیمارانم را همیشه محفوظ خواهم داشت و شرافت و حیثیت پزشکی را از جان و دل حفظ خواهم کرد. همکاران من برادران من خواهند بود.

دین، ملیت، نژاد، عقاید سیاسی و موقعیت اجتماعی هیچگونه تاثیری در وظایف پزشکی من نسبت به بیمارانم نخواهد داشت. من در هر حال به زندگی بشر کمال احترام را مبذول خواهم داشت و هیچگاه معلومات پزشکی ام را برخلاف قوانین بشری و اصول انسانی بکار نخواهم آزادانه به شرافت خود سوگند یاد می کنم آنچه را که قول داده ام انجام دهم.

چیکده تحقیق:

پژوهش حاضر به بررسی «میزان آگاهی مادران و عملکرد مادران دارای کودک زیر دو سال تحت پوشش مراکز بهداشتی، درمانی شهر اردبیل در خصوص درمان سرپایی اسهال در منزل در سال ۱۳۸۰» می پردازد.

این تحقیق با مطالعه در رابطه با موضوع مورد بررسی از تیر ماه ۸۰ شروع شد و پس انجام مطالعه مقدماتی، پروپوزال و پرسشنامه تهیه و تنظیم گردید.

پرسشنامه دارای ۲۰ سؤال (به پیوست ضمیمه است) بود که در خصوص نحوه تغذیه کودک و میزان آگاهی مادران از تغذیه اصولی و صحیح تنظیم شده بود. پس از بررسی پرسشنامه توسط استاد مشاور و برطرف کردن نقائص موجود، به تعداد ۲۹۰ مورد تکثیر شده و توسط مادران دارای کودک زیر ۲ سال که به مراکز بهداشتی، درمانی شهر اردبیل مراجعه کرده بودند تکمیل گردید. پس از تکمیل پرسشنامه، داده های خام آن توسط نرم افزار رایانه ای SPSS استخراج و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت در بخش تجزیه و تحلیل از آزمون کی دو و نیز فراوانی و درصد متغیرها استفاده شد.

شرح مبسوط نتایج در بخش بحث در نتایج آمده است اما در اینجا به مختصری از آنها اشاره می شود:

- مادرانی که تعداد زایمان زیاد داشتند فرزندان آنها اسهال بیشتری داشت.
- مادرانی که سطح سواد بالایی داشتند کودکانشان کمتر دچار اسهال شده است.
- میزان درآمد خانواده تأثیر چندانی در ابتلا کودکان آنها به اسهال ندارد.
- استفاده از آب آشامیدنی سالم و بهداشتی در ابتلا کمتر کودکان به اسهال مؤثر است.
- جنسیت تأثیر چندانی در ابتلا به اسهال ندارد.
- اشتغال مادران در ابتلا کودکان آنها به اسهال تأثیر دارد. مادرانی که شاغل هستند کودکانشان بیشتر دچار اسهال می شوند.
- آگاهی مادران از اصول تغذیه سالم و بهداشتی در ابتلا کمتر فرزندان آنها به اسهال تأثیر دارد.

فهرست مطالب

صفحه

فصل اول: معرفی پژوهش

مقدمه.....	۲
بیان مسئله.....	۴
اهمیت و ضرورت موضوع.....	۵
اهداف پژوهش.....	۶

فصل دوم: روش پژوهش

فرضیات.....	۹
متغیرها.....	۱۰
روش مطالعه.....	۱۱
روش جمع آوری اطلاعات از جامعه مورد مطالعه.....	۱۱
روش تجزیه و تحلیل اطلاعات.....	۱۱
مراحل انجام کار.....	۱۲
جامعه مورد مطالعه.....	۱۳

فصل سوم: کلیات

اسهال.....	۱۶
اپیدمیولوژی اسهال.....	۱۶
پاتوفیزیولوژی و تقسیم بندی اسهال.....	۱۸
علائم بالینی اسهال.....	۲۰
درمان اسهال.....	۲۷
برنامه درمانی کم آبی خفیف.....	۳۱
برنامه درمانی برای جبران کم آب متوسط.....	۳۳
برنامه درمانی برای جبران کم آبی شدید.....	۳۴
اسهال مزمن.....	۳۷

سوء تغذیه و اسهال مزمن

۳۸

نقش تغذیه در اسهال

۴۲

فصل چهارم: یافته های پژوهش، بحث در نتایج و جداول و نمودارها

بمط

۴۶

نمودارها

۷۱

ضمائم

پرسشنامه

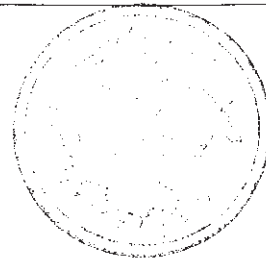
۷۶

منابع

۷۸

فصل اول

معرفی پژوهش

مقدمه:

اصطلاح «بیماریهای اسهالی» را باید تنها یک بیان قراردادی به حساب آورد و نه یک عنوان اپیدمیولوژیک یا طبقه ای از بیماریها، زیرا گروهی از بیماریها هستند که نشانگان برجسته ی آنها اسهال است (۴)

بیماریهای اسهال نامی است که سازمان جهانی بهداشت (W.H.O) به یک گروه از بیماریهایی که در اثر عفونت های روده کوچک و بزرگ بوسیله عوامل پاتوژن (ویروسی، باکتری، یا پرتوزوئر) ایجاد شده است، اطلاق کرده است.

این نام شامل بیماریهایی نظیر گاستروآنتریت حاد- مسمومیت غذایی باکتریال، اسهالهای مسافرتی، اسهال اطفال و اسهال شیرخواران و همچنین عفونت های خاص مثل دیسانتری باسیلی و وبا می شود. (۲)

در تمام حالات عفونت عموماً در لوله گوارش بوده و در همانجا محدود می گردد. اسهال بیماری خطرناکی است زیرا در اسهالها مقادیر زیادی آب و الکترولیت ازدست می رود و همچنین گاهی همراه با استفراغ است که موجب بی آبی (دهیدراتاسیون) بدن می شود. در صورت شدید بودن اسهال در عرض یک یا دو روز به ویژه در کودکان، افراد مسن و کسانی که قبلاً دچار سوء تغذیه بودند به علت دهیدراتاسیون ممکن است مرگ عارض گردد. (۲)

کشف این مهم جدید که بی آبی های شدید در اسهال با دادن محلول خوراکی جبران آب (ORS) در صورت اقدام سریع، کودک را از خطر مرگ نجات میدهد حائز اهمیت است.

و در این میان نقش آگاهی والدین خصوصاً مادران کودکان مبتلا به اسهال از اهمیت بیشتری برخوردار است.